

ENHET
Enheten för Samhällspolitik
HANDLÄGGARE
Anna Almqvist

DATUM
2024-03-13
ERT DATUM
2024-03-25

DIARIENUMMER
20230336
ER REFERENS
Fi2023/03235

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

LOs yttrande över Remiss angående En skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring

Sammanfattning av LOs synpunkter:

- LO avstyrker förslaget i promemorian om en skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto (ISK) och i kapitalförsäkring.
- Den offentligfinansiella effekten av förslaget beräknas i promemorian till -7 miljarder. Risker är att förslaget, om det genomförs, ytterligare kommer att försvåra välfärdens finansiering och tränga undan andra viktiga prioriteringar.
- Vårt skattesystem behöver inte fler särlösningar. LO anser att en ny sammanhållen skattereform är nödvändig och att ökad likformighet bör vara en grundprincip i det arbetet. ISK och kapitalförsäkringar är redan skattemässigt gynnade. Att gynna dessa investeringsformer ytterligare är omotiverat. Istället bör beskattningen av kapitalförsäkringar och ISK harmoniseras med den övriga kapitalinkomstbeskattningen och systemet med schablonbaserad avkastning avskaffas.
- Förslaget i promemorian gynnar främst redan välbeställda grupper. Förslaget innebär väsentligt större ökning av den genomsnittliga ekonomiska standarden sett i kronor i den övre delen av inkomstfördelningen än i den nedre. Av de sju miljarder som regeringen beräknar att förslaget kommer att kosta uppskattar vi att ungefär 70 procent kommer att tillfalla personer i den övre halvan av inkomstfördelningen.
- LO hade önskat en mer utförlig konsekvensanalys för att bättre belysa förslagets fördelningsmässiga (och till viss del offentligfinansiella) effekter. Bland annat hade det varit relevant med en redovisning av hur berörda personer fördelar sig i befolkningen samt en diskussion om effekterna av att det kommer vara möjligt att fördela sparande mellan familjemedlemmar för att maximera avdragsrätten.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

LOs yttrande:

LO avstyrker förslaget i promemorian om att införa en skattefri grundnivå för sparande på ISK och i kapitalförsäkring.

Kostsam reform i ett läge med stora andra behov

Promemorians förslag innebär en beräknad offentligfinansiell effekt på - 7 miljarder kronor. LO ser med oro på så stora skattesänkningar i ett läge med betydande andra behov. Regeringens föreslagna skattesänkning bör dessutom läggas till de omfattande skattesänkningarna som genomförts under de senaste decennierna, vilka innebär att de totala skatterna som andel av BNP – skattekvoten – har minskat med över 9 procentenheter sedan 1990.

Svensk välfärd är redan i dag underfinansierad i förhållande till behoven. Samtidigt står Sverige inför en demografisk utveckling med en åldrande befolkning vilket medför ökade kostnader för vård och omsorg. LO anser inte att det finns utrymme att sänka skattekvoten ytterligare. Vår bedömning är snarare att behoven i välfärden kombinerat med behov av exempelvis satsningar på arbetsmarknadspolitiken, i försvaret, i underhåll av infrastruktur och i ett stabilare trygghetssystem kräver en ökad skattekvot.

I promemorian anges skälet för förslaget vara att uppmuntra fler hushåll till att spara långsiktigt i finansiella tillgångar. LO anser att det finns mer angelägna prioriteringar. Exempelvis blir de allmänna pensionerna idag alldeles för låga. Om inget görs kommer de inkomstgrundade pensionerna dessutom att bli väsentligt lägre i framtiden. Regeringen borde prioritera att stärka pensionssystemet, genom att höja pensionsavgiften, framför att skattesubventionera privat sparande.¹

Behov av ett mer enhetligt skattesystem

Vid den stora skattereformen i början av 1990-talet var en viktig grundtanke likformighet – eller horisontell rättvisa – det vill säga att alla inkomster behandlas lika ur skattehänseende och att skattesatserna är desamma oavsett hur inkomster intjänas. Även om total likformighet i beskattningen varken är rimlig eller önskvärd är det en viktig grundprincip för att skapa ett system som är effektivt, minimerar snedvridningskostnader och skattearbitrage samt för att skattesystemet ska som uppfattas som rättvist och legitimt.²

¹ LO välkomnar att det nu ska göras en analys av avgiftsnivån i det allmänna inkomstgrundade pensionssystemet <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2024/03/dir.-202429>

² Se diskussion i exempelvis Hansson, Å (2022) *Ett skattesystem för Sverige i en global värld*. [ett-skattesystem-for-sverige-i-en-global-varld.pdf](https://triggerfish.cloud/ett-skattesystem-for-sverige-i-en-global-varld.pdf) (triggerfish.cloud)

Från mitten av nittioalet fram till i dag har den förra skattereformens princip om likabeskattnig av olika former av inkomster urholkats genom ett antal förändringar, undantag och nedsättningar som främst gynnat resursstarka grupper. Detta är inte minst tydligt vad gäller beskattningen av kapitalinkomster. Den generella skattesatsen på 30 procent gäller i dag i stort sett endast inkomster från räntor.³ Som konstateras i promemorian är kapitalinkomster investerade i ISK och i kapitalförsäkring redan skattemässigt gynnade; förslaget om en skattefri grundnivå på ISK och i kapitalförsäkring skulle bli ännu ett avsteg från principen om likformighet. Att ytterligare skattemässigt gynna dessa investeringsformer framför andra är omotiverat. Att dessutom förstärka situationen där kapitalinkomster generellt är skattemässigt gynnade jämfört med arbetsinkomster är principiellt mycket problematiskt.

LO anser att en ny sammanhållen skattereform är nödvändig. Ökad likformighet bör vara en grundprincip i det arbetet. Vårt skattesystem behöver inte fler särlösningar likt förslaget i föreliggande promemoria. Det är LOs syn att beskattningen av kapitalförsäkringar och ISK bör harmoniseras med den övriga kapitalinkomstbeskattningen och att systemet med schablonbaserad avkastning avskaffas.

Förslaget gynnar främst redan välbeställda grupper

LO anser att fördelningseffekterna av förslaget i promemorian är problematiska. I promemorian redovisas endast en begränsad konsekvensanalys avseende förslagets fördelningseffekter. Det enda som redovisas är den genomsnittliga procentuella effekten på ekonomisk standard i olika decilgrupper av befolkningen.

Exempelvis redovisas inte fördelningen av berörda i befolkningen. I promemorian konstateras att 3,5 miljoner personer hade ett investeringssparkonto 2021.⁴ Att ingen information ges om fördelningen av berörda individer i befolkningen är en brist i konsekvensanalysen. Med stor sannolikhet är det väsentligt fler i de nedre inkomstdecilerna som inte har ett ISK eller en kapitalförsäkring och därmed inte alls får del av den skattesänkning som föreslås.

³ Se Waldenström D, Bastani S och Hansson Å (2018) *Kapitalbeskattningens förutsättningar* [konjunkturadets-rapport-2018-kapitalbeskattningens-forutsattningar.pdf](https://triggerfish.cloud/konjunkturadets-rapport-2018-kapitalbeskattningens-forutsattningar.pdf) (triggerfish.cloud)

⁴ Samt att 1,5 miljoner personer enligt Svensk Försäkrings enkätundersökning hade en kapitalförsäkring år 2022. Hur överlappet mellan innehav av ISK och kapitalförsäkring ser ut saknas information om.

I kronor innebär regeringens förslag, enligt LOs uppskattningar,⁵ att den genomsnittliga ekonomiska standarden ökar med cirka 220 kronor i den nedersta inkomstdecilen, med 660 kronor i decil fem och med 1 560 kronor i den översta tiondelen av befolkningen. Klart mest, i kronor och ören, går med förslaget i promemorian alltså till de redan mest välbeställda. Av de sju miljarder som regeringen beräknar att förslaget kommer att kosta uppskattar vi att ungefär 70 procent kommer att tillfalla personer i den övre halvan av inkomstfördelningen. Cirka 35 procent kommer att tillfalla personer i de översta två decilerna.

I konsekvensanalysen beaktas inte offentligfinansiella eller fördelningspolitiska dynamiska effekter av förslaget. Dessa är självfallet svåra att skatta men det vore i detta fall önskvärt med en fördjupad diskussion i promemorian kring bland annat de potentiella effekterna av att det kommer vara möjligt att fördela sparande mellan familjemedlemmar för att maximera avdragsrätten. Detta skulle kunna få betydande såväl offentligfinansiella som fördelningspolitiska effekter.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Susanna Gideonsson

Anna Almqvist
Handläggare

⁵ Ungefärliga skattningar gjorda utifrån informationen i promemorian och SCB inkomstfördelningsstatistik för 2022